

ПОДІЛЬСЬКА РАЙОНА в місті КИЄВІ ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ
ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
БУДИНОК ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

***«Плейбек-театр як засіб розвитку soft skills
у позашкільній освіті»
(Методична розробка)***

**На виставку-конкурс у ІХ Відкритому міському методичному фестивалі
закладів освіти «Київ M-Fest»**

Підготував

Психолог Будинку дитячої творчості,

м. н. с. Інституту соціальної та політичної

психології НАПН України,

керівник Відділення плейбек-театру

ВГО «Всеукраїнська арт-терапевтична асоціація»,

Київського плейбек-театру «Дежа вю плюс»

Савінов Володимир Вікторович

м. КИЇВ – 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Чи доцільним є плейбек-театр для дітей	5
Яка група soft skills і хто розвиватиме.....	9
Які soft skills і яким чином вони формуються за допомогою плейбек-театру (з досвіду роботи Будинку дитячої творчості Подільського району м. Києва)	11
Висновки	14
Список використаної літератури.....	15

ВСТУП

Актуальність.

Суспільна затребуваність високорозвинених soft skills у дітей зростає, а науково-педагогічна обґрунтованість програм формування та розвитку hard skills під час гурткової роботи задає високі стандарти. Тож і робота із soft skills сьогодні має бути не менш науково забезпеченою, обґрунтованою, наповненою.

Для розвитку у вихованців м'яких навичок педагогам-позашкільникам рекомендується в освітньому процесі позашкільного закладу застосовувати сучасні педагогічні *інтерактивні* технології [Андрєєва, 2019, с. 18]. А технологія проведення плейбек-театру ґрунтується саме на інтерактивності, тобто без неї він взагалі неможливий.

Тому актуальність застосування в позашкільній освіті такої сучасної форми театру як плейбек-театр визначається *необхідністю пошуку інноваційних організаційних форм, методів, методик формування та розвитку м'яких навичок у вихованців.*

Зміст діяльності фахівця, який працює із soft skills, не є достатньо визначеним і однозначним, тому кожен обирає свій перелік цих навичок, свої компоненти та програму їх розвитку. При цьому базовим підґрунтям для них у більшості розробок розглядається комунікативна сфера життя, яка зазвичай була позбавлена професійно-технологічної уваги, становила свого роду лише «тло» педагогічного процесу. В сучасних умовах «тло» ніби перетворюється на «фігуру», *комунікативні навички стають все більш необхідними для адаптації до швидкоплинного суспільства, успішної самореалізації людини, пошуку нею щастя.*

Провідна психолого-педагогічна ідея.

Цілеспрямована робота над формуванням soft skills, звісно, проводиться на спеціалізованих тренінгах чи інших заняттях, але для дітей доцільно

запроваджувати також прицільні *ігрові форми діяльності*, під час яких було б необхідно задіювати комунікативні уміння. Тоді формування бажаних навичок у дітей відбуватиметься ніби «само собою», спонтанно і невимушено. Однією із саме таких форм діяльності є плейбек-театр, який багато років проводиться психологічною службою Будинку дитячої творчості Подільського району м. Києва.

Мета і завдання розробки.

Проаналізувати успішний досвід використання плейбек-театру як інструменту в системі роботи з формування та розвитку soft skills у вихованців позашкілля. Показати, що під час занять плейбек-театром *очікуваним результатом* стає не лише комплекс умінь та навичок, що наповнюють акторську майстерність, а й формування у вихованців саме загальних, універсальних навичок та особистісних рис, таких як *емоційна чутливість, креативність, емпатія, емоційний інтелект, вміння взаємодіяти з іншими* [Савінов, 2008, с. 95]. А такі навички є складовими передусім комунікативної сфери, базової для сучасних soft skills у дітей.

ЧИ ДОЦІЛЬНИМ Є ПЛЕЙБЕК-ТЕАТР ДЛЯ ДІТЕЙ

Не вдаючись в енциклопедичні загальновідомі пояснення, що таке плейбек-театр, зазначимо лише, що ця форма сучасного сценічного мистецтва спирається на психологічні особливості її учасників. Але чи тоді буде він зрозумілим для дітей? Чи здатні вони вже рефлексувати свої переживання?

Участь дітей в практиці плейбек-театру – не таке вже й нове явище, хоча, звичайно, по всьому світу на 99% – це справа дорослих. Діти часто присутні на плейбек-перформансах, дивляться і співпереживають оповідачам, захоплюються вдалою грою, дивуються яскравим емоціям на сцені і навіть розповідають свої історії.

Так наприклад, у плейбек-театру «Дежа вю плюс» було кілька перформансів, в яких аудиторія складалася виключно з дітей – на фестивалі «Світ в дитячих долонях» (м. Київ, Мистецький Арсенал, 26 вересня 2014 р.), на великому міському заході до дня захисту дітей (м. Боярка Київської обл., міський стадіон, 1 червня 2015 р.), в декількох школах м. Києва. Звичайно, в таких випадках і кондактинг (ведення), і гра акторів, і навіть ритуал плейбек-театру мають свою специфіку, яку варто враховувати [Савінов, 2019, с. 182].

Наприклад, кондактор (провідний дійства) менш вимогливий до цілісності історії, адже дитині складніше сформулювати завершений наратив; більш акуратний з оцінками дитини його близьких дорослих, щоб в разі потенційного сімейно-виховного конфлікту не приєднатися до однієї зі сторін, спираючись лише на емоції юного оповідача і т. п. Акторам часто доводиться багато додумувати, навіть складати деякі типові сценки, згадуючи себе в далекому дитячому віці; більше уваги приділяти грі неживих ролей – хом'ячків, добрих і злих фей, іграшок, тобто додавати в гру казковості, акцентувати на одухотворенні всіляких персонажів, що живуть в «магічному» світі дитини; прагнути до меншої складності виразів і до більшої яскравості і т. п. Ритуал плейбек-дійства стає більш гнучким у ставленні до окремих оповідачів, оскільки дитині особливо нічого сказати після гри, вона зазвичай

сміється і швидко тікає в зал, але і більш жорстким по відношенню до всієї аудиторії, адже дітям зазвичай «не терпиться» розповісти свою історію, вони можуть лаятися, хто раніше підняв руку, відкрито ображатися, виходити по двоє-троє і т. п.

Однак діти можуть бути не тільки глядачами і оповідачами, але і акторами плейбек-театру. Тож наведемо приклади досвіду занять плейбек-театром з дітьми в різних *формах*.

Форма 1. Діти захоплено і активно беруть участь в окремих плейбек-театральних заняттях. Розминаються у вправах, розповідають особисті історії, грають. Так, наприклад, учні середніх класів (м. Москва, школа № 170, 8 грудня 2008 р.) з великою охотою розповідали і розігрували в формі «палітра» історії один одного про те, як вони йдуть до школи, в «скульптурі» – як переживають про нехороших відносинах в класі; «В ролях» розігрували відносини з вчителькою і т.д. І все це мені вдавалося вкласти в академічну годину – 45 хв., За які ми встигали вивчити дві а то й три форми гри. Учні створюють спеціальний гурток (м. Київ, осінь-зима 2011 р.), що є продовженням роботи психолога школи, де вони приходять раз в тиждень і діляться своїми історіями, в основному, проблемними. Вони з великим співчуттям один одному і завзяттям допомогти, яке, до речі, доводилося пригальмовувати, розігрували в формі «амбівалентність» ситуації вибору, з ким вступати в стосунки; «В ролях» – сімейні історії, ситуації переїзду і переходу в іншу школу; в «скульптурі» – гаму всіляких почуттів один одного. Сюди ж можна віднести роботу аніматора з дітьми в плейбек-форматі, коли фахівець грає з ними в будь-який вільний час в невимушених умовах – на пляжі, в лісі, в приміщенні. Плейбек нагадує гру в «крокодила», але діти не просто показують і вгадують конкретні предмети, а грають почуття і історії один одного. В такому випадку аніматор повинен мати психологічну освіту і організувати трохи більше серйозні рамки, ніж в простих командних іграх.

Форма 2. Діти беруть участь в невеликому циклі занять і потім виступають на більш-менш відкриті публіку. Так, наприклад, на щорічному

інтенсивний «Арт-калейдоскоп» ось уже 10 років поспіль в двох-трьох майстер-класах обов'язково беруть участь діти, які потім відіграють перед іншими учасниками нарівні з дорослими. На конференції «Психологічний арт-марафон» (м. Одеса, липень 2013 р.) була група з зовсім маленьких дітей, які після двох майстер-класів відмінно зіграли кілька історій для дорослих учасників, що сидять увечері в ресторані на березі моря. Особливо дітям сподобалося грати в формі «відлуння», де вони просто шалено і при цьому дуже злагоджено посилювали розказану емоцію. Те ж саме у мене двічі вийшло з групою дітей на літньому гештальт-інтенсиву Інституту «ВЕГИ» (м. Санкт-Петербург, червень 2010, 2011 рр.), Звідки особливо запам'яталося розчулення дорослих глядачів дитячим фразами про гроші – «вони хрумтять, як огірочки ... », і взагалі, в інших пітерських мініатюрах приказка «вустами дитини глаголить істина» спрацювала повною мірою. Вихованці Будинку дитячої творчості Подільського р-ну м. Києва після 4-х навчальних занять (2-хгодинних) вдало виступили в актовому залі перед сотнею однолітків – лідерів шкіл м. Києва, 24 листопада 2014 р. Гра «в ролях» їм вдавалася не гірше, ніж діючої трупі плейбек-театру – можливо, вони просто не мали можливості сильно зануритися в групову динаміку, що не привносили в гру своїх відносин?

Форма 3. Елементи методики плейбек-театру використовують у своїй роботі багато, добре і не дуже з нею знайомі, психологи в школах в розвиваючих заняттях: тренінгах самопрезентації, комунікації, асертивності, креативності, групах особистісного зростання і інших. Відгуки психологів дуже хороші, основний зміст яких – і психологічна опрацювання дитячих проблем, і творчий розвиток дітей «в одному флаконі».

Форма 4. Створення тимчасово діючої закритою групи дитячого плейбек-театру. Експеримент був проведений психологічною службою з жовтня 2012 по лютий 2013 року на базі Будинку дитячої творчості Подільського р-ну м. Києва – діти (4-5 осіб) ходили і займалися плейбек-театром раз в тиждень, з великою охотою вислуховуючи і веселі історії, і

проблеми один одного. Гра з кожним разом ставала все більш і більш якісною – точною і яскравою. Більш докладно описано в моєму «Щоденнику дитячого плейбек-театру». Подібні форми здійснювалися у м. Дніпро, Севастополі (Дарина Газизова / Кримова), Санкт-Петербурзі, Москві, Уфі, Самарі та ін. Найбільш вдалі подібні проекти – в Дніпрі (Тетяна Хоменко, 2012 р.) [див.: Хоменко, 2012], у Харкові (Наталія Шевченко, з 2017 р.) і в Москві (Ігор Любітов і Лія Возлюбленная, з 2013 рр.).

Форма 5. Створення власне постійно діючої дитячої плейбек-трупі. Тут сильно похвалитися не доводиться, хіба що варто сказати про Київському театрі імпровізації і плейбек «10 подушок», створеним акторкою «Дежа вю плюс» (на той час) і нашої ученицею, дитячим психологом Оксаною Олійник в 2010 р. Вік 11 ± 2 , діти успішних батьків, заняття один раз на тиждень. Тривалість – 2-2,5 години, кількість дітей – 8 ± 2 . Перформанси «10 подушок», яких за ці роки було не менше 20-ти, відрізняються теплотою, дитячою безпосередністю, радістю. Московський театр Анастасії Воробйової (одного з лідерів російського плейбек-театрального руху), також займається на постійній основі, давав кілька відкритих перформансів. Також у них проводиться щорічний фестиваль дитячих плейбек-театрів (з 2018 року).

Отже, плейбек-театр як такий можемо вважати досить успішним і перспективним у дитячому середовищі, коли і глядачі, і актори будуть зацікавлені у створенні мистецьких мініатюр на підставі своїх реальних історій.

ЯКА ГРУПА SOFT SKILLS І ХТО РОЗВИВАТИМЕ

Як свідчать дослідження фахівців Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України, основою ефективності та розвитку всіх м'яких навичок є навички *комунікативні* [Ткачук, Сосновенко, 2019, с. 17]. А плейбек-театр є саме комунікативним середовищем, оскільки тут відбувається суб'єкт-суб'єктне спілкування, надається можливість для висловлення своїх думок кожному учаснику, при чому не просто з приводу якоїсь теми, а взагалі. А також у таких формулюваннях, які є найбільш автентичними для дітей, тобто створюється і підтримується атмосфера для вільного висловлення справжніх думок і почуттів, максимально точного і особистісного (а не максимально "вірного", бажаного чи очікуваного дорослими). Саме такі умови повинен створювати на своїх заняттях практичний психолог, розвиваючи *комунікативну групу soft skills*. Чому?

Як відомо, робота психолога у закладі освіти з точки зору організації взаємодії з дітьми має два основних підходи: «клієнтський» і «розвивальний» [Панок, Острова, 2010, с. 7]. Перший з них можна порівняти з моделлю основної роботи лікаря – до нього звертаються в першу чергу тоді, коли виникають проблеми зі здоров'ям. У психології тим більше, принцип добровільності допомоги і наявності мотивації до змін у самої дитини є вкрай необхідним для успішної роботи. Неможливо психологічно допомогти тому, хто цієї допомоги сам не хоче й навіть не усвідомлює своїх труднощів. Але консультативна роль практичного психолога в закладі позашкільної освіти не повинна вичерпуватись таким «сервісним режимом», а має включати і профілактику психологічних негараздів, корекцію комунікативних проблем, діагностично-моніторингові функції, консультації педагогів тощо.

Крім того, психологічна служба закладу позашкільної освіти працює і в активному «розвивальному режимі». За звичною аналогією із гуртками, уроками, секціями та іншою груповою педагогічною роботою практичний

психолог має періодично проводити свої групові заняття з дітьми, завдання яких дещо відмінні від педагогічних і полягають, зокрема, у роботі над розвитком у дітей всієї групи комунікативних навичок.

Розвивальне наповнення групової роботи з вихованцями формується відповідно до компетентності кожного конкретного практичного психолога закладу позашкільної освіти, володіння ним психологічними та іншими методами, формами, методиками, прийомами, отриманими на курсах підвищення кваліфікації чи спецпідготовки тощо.

Все це, звісно, не означає, що лише психолог може працювати за методикою плейбек-театру. Далі ми говоритимемо і про “педагогічний” плейбек. Але варто наголосити, що *поширення технології проведення плейбек-театру з дітьми потребує додаткової ґрунтовної підготовки*, хоча деякі принципи та правила вже бажано знати, щоб наперед визначитись із тим, чи буде дана форма діяльності відповідною як освітньому закладу та його користувачам, так і власним особистісним рисам та уподобанням фахівця.

ЯКІ SOFT SKILLS І ЯКИМ ЧИНОМ ВОНИ ФОРМУЮТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛЕЙБЕК-ТЕАТРУ (з досвіду роботи Будинку дитячої творчості Подільського району м. Києва)

А. Емоційна чутливість та емпатія.

Використання плейбек-театру в освітньому процесі вже отримало назву “педагогічний плейбек”, який розглядається як форма ситуаційного навчання, при чому перевага цієї форми перед іншими методичними заходами полягає у *грі, глибоких емоційних переживаннях, допомозі розібратись у складних та конфліктних ситуаціях* [Кондратець, 2017, с. 20]. Стосовно глибоких переживань, плейбек-театр дійсно має перевагу передусім у тому, що і гра, і переживання, і ситуації тут є не вигаданими та навіть не підготовленими. Вони є *справжніми і актуальними* на даний момент змістами дитячої свідомості, у гарному плейбек-театрі завжди відбувається те, що дійсно хвилює дітей в даний період. А це дає підстави не лише для кращого запам’ятовування [там само], а й для справжнього занурення дітей у справжні переживання. Та, відповідно, для справжніх зрушень як у ставленні до проблем так і у формуванні власних умінь та навичок співчуття, співпереживання, емпатії під час слухання та розкриття глибинних особистісних історій однолітків.

Оскільки методика плейбек-театру передбачає, що історії не оцінюються і не інтерпретуються безпосередньо, тобто ніким не засуджуються, а тільки розігруються, то на заняттях і на перформансах поступово виникає атмосфера взаємної довіри. Таким чином дитина може отримати психологічну підтримку, тепле ставлення, співпереживання однолітків, внаслідок чого формується раціональне вміння і довіряти, і співчувати.

Б. Креативність.

Тренування творчих здібностей в умовах безпечної самореалізації відбувається, оскільки театр не вимагає повторення готових текстів, а саме створення своєї ролі під час виконання, тобто цілковитої імпровізації.

При цьому включається не просто креативність, а соціально-психологічна креативність, здатність творити від імені іншої людини.

Діти з задоволенням розігрують запропоновані сценки – і тому, що вони нагадують ситуації з їх власного життя, і тому що в них можна виражати себе, щось вигадувати, творити. Таким чином дитина збагачується досвідом однолітків – вона і переймає у інших способи, як виходити з неприємних ситуацій, і сама має можливість поділитися своїм досвідом, що надає дитині відчуття значущості, піднімає самооцінку, надає впевненості, такої необхідної якості для справжнього творця. Крім того, креативність базується на «плинному» досвіді, який є наче відкритим для дитини, зрозумілим, але не однозначним. Тому виникають всі передумови для глибокої креативності у дитини: і збагачений зміст життєвих переживань, і воля перекомбінувати ці змісти, як тільки заманеться.

В. Емоційний інтелект.

Як показує досвід Дніпровського плейбек-театру (керівник – дитячий психолог, плейбек-практик М. Хоменко, з 2011 р.), заняття плейбек-театром дуже легко даються дітям, оскільки у них якраз мислення ще образне і більш емоційний, ніж у дорослих, ще немає тих готових штампів-стереотипів, за яким ми іноді «ховаємося». З іншого боку, заняття дуже корисні, оскільки вимоги до дитини в школі і на різних гуртках в основному раціональні, він змушений постійно розвивати інтелект (IQ), а розвитку емоцій, їх грамотно-культурного вираження і розуміння (EQ) йому якраз бракує.

Принцип розповідання своїх історій іншим людям спонукає дитину не мовчати, не замикатися в собі, а відкривати – що ж у нього на душі? Таким чином, формується вміння артикулювати, тобто точно і ясно для інших висловлювати, формулювати свої почуття, емоційний стан, проблеми.

Дітей потрібно вчити формулювати думку, створювати зв'язні історії, розраховані на слухача і гру акторів, вчити називати і диференціювати почуття, висловлювати стану – як вербально, так і за допомогою всіх

театральних засобів вираження і т. д. Без цих умінь вони просто не зможуть достовірно розкривати різноманітні почуття й емоції. Отже, емоційний інтелект у дітей розкривається і розвивається під час дійства, а потім може бути перенесений на інші сфери життя.

Г. Вміння взаємодіяти з іншими.

Як зазначає Т. Титаренко, щоб дізнатись правду про ставлення дітей до себе, навряд допоможуть прямі запитання, краще це здійснити в процесі гри, де можна з дитиною мінятися ролями [Титаренко, 2016, с. 302]. Плейбек-театр надає таку можливість, оскільки по-перше, сам простір, що створюється, є ігровим, умовним, трошечки “несерйозним”. І по-друге, у деяких формах гри дитина має обирати акторів на ролі різних реальних людей. Варто при цьому висловити застереження, що і ставитись до такого щирого розкриття дитини треба з відповідною повагою та етикою.

Групова динаміка (відносини між дітьми) на плейбек-театральних заняттях також вимагає значно більшої уваги і роботи, ніж на будь-яких заняттях прикладних гуртків або творчих дитячих колективів. Це пов’язано в першу чергу з тим, що діти не просто займаються будь-якої предметної діяльністю, а за визначенням методики плейбек-театру, розповідають багато особистого, прихованого, психологічного, тобто регулярно «відкривають душу» – і ведучому, і один одному.

Тонка матерія переживань вимагає і тонкого до неї відношення. Делікатність поводження з дитячими таємницями, «забороненими» почуттями, образами і прагненнями – необхідна умова ведення занять. З цим змістом не можна не рахуватися. Без сформованого довіри учасників один одному плейбек-театр просто не вийде – адже як дітям розповідати особисті історії в групі, де немає взаємної довіри? Тож діти навчаються довіряти одне одному і далі діяти на основі щирих почуттів.

ВИСНОВКИ

Робота із soft skills сьогодні має бути не менш науково забезпеченою, обґрунтованою, наповненою, ніж робота із hard skills у гуртковій роботі. Базовим підґрунтям для м'яких навичок є комунікативна сфера життя, яка зазвичай була позбавлена фахової уваги. Тому основною якістю форм роботи має бути їх інтерактивність, що надає плейбек-театру певних переваг. Практичний психолог закладу освіти на своїх заняттях створює багато умов для формування у дітей універсальних навичок, до того ж варто знаходити інноваційні форми, де б ці навички формувались спонтанно, невимушено. Плейбек-театр рекомендований для дітей, він сприяє створенню таких умов завдяки ігровому настрою та широким можливостям для креативності.

Soft skills, що формуються у дітей під час участі в плейбек-театральних заняттях, належать передусім до комунікативної групи. Так, найбільшого розвитку отримують такі якості і навички дитини як емоційна чутливість та емпатія, креативність, емоційний інтелект та вміння взаємодіяти з іншими.

Звісно, поширення технології проведення плейбек-театру з дітьми потребує додаткової ґрунтовної підготовки, але деякі принципи та правила вже бажано знати, щоб наперед визначитись із тим, чи буде дана форма діяльності відповідною як освітньому закладу та його користувачам, так і власним особистісним рисам та уподобанням фахівця.

Список використаної літератури

1. *Андрєєва Ю. М.* Soft skills – універсальні навички європейського рівня в позашкільному закладі: виклики, можливості [Електронний ресурс] / Андрєєва Ю.М. // Пріоритетні напрями розвитку науки : зб. наук. матер. XXVIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Вінниця, 18 березня 2019 р.). – Ч. 3. Педагогічні науки. – Вінниця, 2019. – 92 с. – С. 14–19. – Режим доступу: <http://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2019/03/3-ЧАСТИНА.pdf>
2. *Вильсон Г.* Психология артистической деятельности: Таланты и поклонники / Гленн Вильсон ; пер. с англ. А. И. Блейз. – М. : Когито-Центр, 2001. – 384 с.
3. *Кондратець І.* Педагогічний плейбек / Інна Кондратець // Дошкільне виховання. – 2017. – № 2. – С. 20–24.
4. *Панок В. Г., Острова В. Д.* Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти) : методичний посібник / В. Г. ПАНОК, В. Д. ОСТРОВА ; Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи МОН і АПН України. – К. : Освіта України, 2010. – 230 с.
5. Плейбек-театр // Енциклопедичний словник з арт-терапії / О. Л. Вознесенська, О. М. Скар, О. А. Бреусенко-Кузнецов, О. О. Деркач, Л. В. Мова та ін. ; за заг. наук. ред. О. Л. Вознесенської, О. М. Скар. – К. : Видавець ФОП Назаренко Т. В., 2017. – 312 с. – С. 211–213.
6. *Савінов В. В.* Плейбек-театр як технологія відновлення особистості, що переживає наслідки травматизації / В. В. Савінов // Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практич. посіб. [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / НАПН України, Ін-т соц. та політ. психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с. – С. 182–190.
7. *Савінов В. В.* Театр Playback як засіб розвитку особистості / В. В. Савінов // Простір арт-терапії: міф, метафора, символ : матер. V

міждисциплін. наук.-практ. конф. з міжнар. участю “Простір арт-терапії: міф, метафора, символ” (м. Київ, 28 лютого – 1 березня 2008 р.) / за наук. ред. А. П. Чуприкова та ін. – К. : Міленіум, 2008. – 102 с. – С. 95–96.

8. *Салас Джо*. Играем реальную жизнь в Плейбек-театре / Джо Салас ; пер. с англ. М. Ю. Кривченко. – М. : Когито-Центр, 2009. – 160 с.

9. *Титаренко Т. М.* Такие разные дети / Татьяна Титаренко. – Изд. 2-е, испр. и доп. – Х., Белгород : КСД, 2016. – 320 с.

10. *Ткачук І. І., Сосновенко Н. В.* Розвиток «Soft Skills» у студентів коледжів / Ірина Ткачук, Наталія Сосновенко // Професійна освіта. – 2019. – № 3 (84). – С. 16–18.

11. *Хоменко Т. М.* Детский плейбек-театр (г. Днепропетровск) / Т. М. Хоменко // Психодрама и современная психотерапия. – К., 2012. – № 1–2. – 160 с. – С. 146–149.

Розширена анотація
поданої на виставку-конкурс у ІХ Відкритому міському методичному
фестивалі закладів освіти «Київ М-Fest» методичної розробки
«Плейбек-театр як засіб розвитку soft skills у позашкільній освіті»,
підготовленої психологом Будинку дитячої творчості Подільського
району м. Києва Савіновим Володимиром Вікторовичем

Суспільна затребуваність високорозвинених soft skills у дітей зростає, а науково-педагогічна обґрунтованість програм формування та розвитку hard skills під час гурткової роботи задає високі стандарти. Тож і робота із soft skills сьогодні має бути не менш науково забезпеченою, обґрунтованою, наповненою. Тому *актуальність* застосування в позашкільній освіті такої сучасної форми театру як плейбек-театр визначається *необхідністю пошуку інноваційних* організаційних форм, методів, методик формування та розвитку м'яких навичок у вихованців.

Зміст діяльності фахівця, який працює із soft skills, не є достатньо визначеним і однозначним, тому кожен обирає свій перелік цих навичок, свої компоненти та програму їх розвитку. При цьому базовим підґрунтям для них у більшості розробок розглядається *комунікативна сфера життя*, яка зазвичай була позбавлена професійно-технологічної уваги, становила свого роду лише «тло» педагогічного процесу. В сучасних умовах «тло» ніби перетворюється на «фігуру», комунікативні навички стають все більш необхідними для адаптації до швидкоплинного суспільства, успішної самореалізації людини, пошуку нею щастя.

Цілеспрямована робота над формуванням soft skills, звісно, проводиться практичним психологом на спеціалізованих тренінгах чи інших заняттях, але для дітей доцільно запроваджувати також прицільні ігрові форми діяльності, під час яких було б необхідно задіювати комунікативні уміння. Тоді формування бажаних навичок у дітей відбуватиметься ніби «само собою», спонтанно і невимушено. Однією із саме таких форм діяльності є плейбек-театр, який багато років проводиться психологічною службою Будинку дитячої творчості Подільського району м. Києва. Плейбек-театр рекомендований для дітей, він сприяє створенню таких умов завдяки ігровому настрою та широким можливостям для креативності.

Під час занять плейбек-театром *досягнутим результатом* стає не лише комплекс умінь та навичок, що наповнюють акторську майстерність, а й формування у вихованців саме загальних, універсальних навичок та особистісних рис, таких як *емоційна чутливість та емпатія, креативність, емоційний інтелект, вміння взаємодіяти з іншими*. А такі навички є складовими передусім комунікативної сфери, базової для сучасних soft skills у дітей.

Звісно, *поширення технології проведення плейбек-театру з дітьми потребує додаткової ґрунтовної підготовки*, але деякі принципи та правила вже бажано знати, щоб наперед визначитись із тим, чи буде дана форма діяльності відповідною як освітньому закладу та його користувачам, так і власним особистісним рисам та уподобанням фахівця.

27 січня 2020 р.,

психолог БДТ Подільського р-ну м. Києва,
м. н. с. Інституту соціальної та політичної
психології НАПН України,
керівник Відділення плейбек-театру
ВГО «Всеукраїнська арт-терапевтична асоціація»,
керівник Київського плейбек-театру «Дежа вю плюс»
<https://www.facebook.com/playbackplus>

В. В. Савінов